

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

(Міненерговугілля України)

01601, м.Київ, вул. Хрещатик, 30, тел.: 206-38-44, 206-38-45, ф.: 531-36-92

E-mail: kanc@mev.gov.ua, Код ЄРПОУ 37471933

№ _____

На № _____

від _____

**Народному депутату України
Бригинцю О.М.**

Про розвиток торфодобувної галузі

Шановний Олександрє Михайловичу!

На Ваш депутатський запит від 20 березня 2017 року № 444-17-06-зп щодо надання інформації про стан та перспективи розвитку торфодобувної галузі в Україні інформуємо.

За даними Міжнародного торф'яного товариства по торфу, членом якого є також Україна, торф на паливо та для добрив видобувають в 23-х країнах світу.

Україна відносно небагата запасами торфу (геологічні запаси – 2,2 млрд тонн проти 150,0 млрд тонн в Росії та 4,8 млрд тонн у Білорусі).

Основне застосування торфу в сучасних умовах – виробництво торф'яного палива (торфобрикетів та кускового торфу) для комунально-побутового споживання.

Торф – це не лише паливо, а й основа для приготування органіко-мінеральних добрив, компостів поживних ґрунтів. Потреба в такому добриві в 70-90 роки минулого сторіччя була значною (більшість добутого торфу в Україні використовувалося саме як добриво, а не як паливо). Значною вона є й зараз, однак після скасування державного дотування витрат сільських господарств на придбання торфу для добрив попит на нього майже повністю припинено у зв'язку з недостатньою платоспроможністю сільгоспвиробників.

У 1980-90-х роках в Україні щорічно видобувалося 20-23 млн тонн торфу, з яких близько 2 млн тонн використовувалося на паливо, а решта – на добрива для сільського господарства. У цей період діяло 25 торфобрикетних заводів загальною потужністю близько 1,0 млн тонн брикетів на рік.

З 1990 року в Україні почався інтенсивний спад обсягів видобутку торфу і на цей час оформлені запаси родовищ торфу становлять лише 33 млн тонн, які займають біля 12 тис. га.

Міністерство енергетики та вугільної
промисловості України
№НД/1-34-1020 від 18.04.2017

Основними причинами падіння стали:

- зупинення і закриття значної частини торфозаводів через повне вичерпання запасів торфу (Замглайського, Бучманського, Киселівського, Журавицького, Зноб-Новгородського, Літинського, Броницького) та радіоактивне забруднення сировинної бази Клесівського торфозаводу;

- падіння потужностей торфозаводів та підприємств у зв'язку з відсутністю коштів для підготовки нових виробничих площ з метою видобутку торфу для брикетування та інших цілей через скасування раніше діючої системи виділення централізованих капіталовкладень для розвитку виробничих потужностей для видобування торфу;

- припинення в областях практики надання дотацій підприємствам з місцевого бюджету на покриття різниці між оптовими і роздрібними цінами, що визвало певний ріст цін на торф'яне паливо, скорочення обсягів його споживання і виробництва;

- майже повне згортання видобутку торфу на добрива сільськогосподарським споживачам через їхні низькі фінансові можливості;

- високий рівень зношеності технологічного устаткування для видобування та переробки торфу, ремонту виробничих площ для добування торфу, що призводить до значних його простоїв у процесі експлуатації;

- високі податки, особливо на землі, надані для видобування торфу та на додану вартість на торф'яне паливо, що значно погіршує його збут.

З метою стабілізації фінансово-економічного стану підприємств галузі та покращення результатів їх господарської діяльності Міненерговугілля вжито низку заходів економічного та адміністративного характеру. Так, змінено керівництво низки торфодобувних підприємств, проводиться інвентаризація їхніх основних засобів, приведено до чинного законодавства їхні статутні документи, здійснюється робота із ліквідації структурних підрозділів торфодобувних підприємств, які фактично не здійснюють виробничу діяльність.

За результатами вжиття зазначених дій ситуацію на підприємствах галузі вдалося стабілізувати, що дозволило у 2016 році видобути 569,7 тис. тонн сировини, що на 21,5% більше показника 2015 року, зокрема торфу фрезерного – 480,3 тис. тонн (+12,96%), торфу для сільського господарства – 64,1 тис.тонн (+89,1%), торфу копаного – 25,2 тис.тонн (+167,3%). Також за минулий рік підприємствами вироблено 228,9 тис.тонн торфобрикетів (+5% до показника 2015 року).

Водночас в галузі існує ряд проблем, які потребують вирішення.

Так, діюча на сьогодні система регулювання цін на торф'яне паливо облдержадміністраціями без належних гарантій на його споживання призвела до погіршення фінансових результатів роботи відповідних підприємств. При сезонності споживання торф'яного палива встановлення фіксованої річної ціни на нього не дає змоги підприємствам регулювати ціну на нього з метою вирівнювання неритмічності його збуту, тобто збільшувати ціну в періоди масового попиту та зменшувати у разі його падіння.

Потребує перегляду ряд законодавчих актів стосовно використання

покладів торфу та земельних ділянок, на яких ведеться видобуток торфу промисловим способом (діючий Кодекс України про надра, Земельний Кодекс України, Закон України «Про плату за землю», «Порядок проведення продажу дозволів (ліцензій) на користування надрами» тощо).

На цей час складною та витратною як у фінансовому плані, так і часовому вимірі є процедури виділення земель для розробки родовищ та дозволів на їх експлуатацію. Найчастіше відповідні землі знаходяться у сфері лісових господарств або військових закладів, що потребує позитивних рішень про їх передачу на рівні Верховної Ради України.

Необґрунтовані перепони з надро- та землекористування, які витікають з вищевказаних законодавчих актів, гальмують промисловий видобуток торфу в Україні і можуть призвести до його занепаду.

Також потребує удосконалення система взаємовідносин між державою та підприємствами галузі. На сьогодні згідно з чинним законодавством підприємства торф'яної галузі знаходяться в державній власності і не підлягають приватизації, але можуть бути корпоратизовані.

Як показує практика останніх років, тепер настав час, коли необхідно залучати ефективних інвесторів для подальшого розвитку цього сектору національної економіки.

Уряд вже зробив у цьому напрямку перший крок – прийняв розпорядження щодо вилучення торфодобувних підприємств з переліку таких, приватизація яких заборонена, але відповідні зміни до Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» поки готуються для подання до Верховної Ради України.

Вирішення зазначених проблем дало б змогу протягом найближчих років суттєво наростити видобуток торф'яної товарної продукції в Україні.

З повагою

Міністр

І. Насалик